

Bilişim 2011

2011 DEĞERLENDİRME RAPORU

26-29

Ekim

2011

ANKARA

BİLİŞİM'2011 DANIŞMA KURULU

Ahmet ACAR	EB GRUP, Genel Müdür
Tayfun ACARER	BTK, Başkan
Eşref ADALI	İTÜ Bilgisayar ve Bilişim Fakültesi, Dekan
Serdar AK	NETCAD, Genel Müdür
Orhan AKBULUT	ATOS, CEO
Erkan AKDEMİR	AVEA, Genel Müdür
Mustafa AKGÜL	INETD, Başkan
Mehmet AKYELLİ	TOBB Bilgisayar Yazılım Meclisi, Başkan
Melih AKYILMAZ	4S, Genel Müdür
Kerem ALKİN	MOBİLSAD, Başkan
Müjdat ALTAY	NETAŞ, Genel Müdür
Yusuf Ata ARIAK	TELKODER, Başkan
Ümit ATALAY	İNNOVA, Genel Müdür
Volkan ATALAY	ODTÜ, Rektör Yardımcısı
Burak AYDIN	INTEL, Genel Müdür
Emin Sadık AYDIN	T.C. Kalkınma Bakanlığı Bilgi Toplumu Dairesi Başkanı
Recep BARUT	STM, Genel Müdür
Murad BAYAR	SSM, Müsteşar
Levent BERKMAN	Softtech, Genel Müdür
Şerif Acar BEYKOZ	YASAD, Başkan
Erol BİLECİK	INDEX Grup, CEO
Gökhan BOZKURT	Türk Telekom, Genel Müdür
Abdullah BÜYÜKBAYRAM	AB Danışmanlık, Genel Müdür
Michel CHAROUK	IBM, Türk Genel Müdür
Süreyya CİLİV	TURKCELL, Genel Müdürü
Ümit CİNALİ	CISCO SYSTEMS, Genel Müdür
Bülent ÇELEBİ	AirTies, Yönetim Kurulu Başkanı
Özkan DALBAY	TURKSAT, Genel Müdür
Reha DENEMEÇ	AKP, Ankara Milletvekili
Filiz DOĞAN	ORACLE, Genel Müdür
İhsan DURDU	Ulaştırma Bakanlığı, Danışman
Murat DURSUN	MOBİSAD, Başkan
Faruk ECZACIBAŞI	TBV, Başkan
Altay ELBEK	OYTEK, Genel Müdür
Hakkı EREN	SERVUS, Genel Müdür
Yüce ERİM	SOFTWARE AG, Genel Müdür
Murat ERKAN	SUPERONLINE Genel Müdür
Gökhan ERKMAN	TİD, Başkan
Altan Aras FAKILI	CASPER Genel Müdür
Erkin FINDIK	TÜBİDER, Başkan
Arzu GENÇOĞLU	GARTNER Türkiye, Genel Müdür
Nahit GÖK	TUBİFED, Başkan
Abdullah Raşit GÜLHAN	SİNERJİTÜRK Etkin İş ve Güç Birliği Platformu Bşk.
Hüseyin GÜRER	DELOITTE, Yönetim Kurulu Başkanı
Fikret GÜRGEN	Boğaziçi Üniversitesi, Bilgisayar Müh. Bölüm Bşk.
Turgut GÜRSOY	TÜBİSAD, Başkan

Emrehan HALICI	TZV, Başkan
Bülent HİÇSÖNMEZ	GOOGLE, Genel Müdür
Ali KANÇAL	ALCATEL- LUCENT Genel Müdür
Türksel KAYA BENSGHİR	TODAİE E-Devlet Merkezi, Müdür
Faruk KEKEVİ	TBGD Başkan
İzi KOHEN	ARENA, Genel Müdür
Aydın KÖKSAL	BİLİŞİM LTD. Genel Müdür
Namık KURAL	BİYESAM, Başkan
Turhan MENTEŞ	TBD, Başkan
Adil Zafer MÜFTÜOĞLU	TÜTED, Başkan
Mehmet NALBANTOĞLU	KOÇ BİLGİ GRUBU, Genel Müdür
Serhat ÖZEREN	TEDER, Başkan
Tamer ÖZMEN	MICROSOFT Türkiye, Genel Müdür
Esra ÖZTEZCAN	PROBİL, Genel Müdür
Ömer ÖZTÜRK	T.C. MERKEZ BANKASI, Bilgi Tek.Genel Müdür
Şeref SAĞIROĞLU	BGD, Başkan
Füsun SARP NEBİL	TÜRK İNTERNET COM, Genel Yayın Yönetmeni
Gökhan SAY	SYMANTEC, Genel Müdür
Hayri SEVER	H.Ü. Bilgisayar Müh. Bölümü, Başkan
N.Levent ŞENSEZGİN	SYBASE, Genel Müdür
Tuğrul TEKBU LUT	LOGO Yönetim Kurulu, Başkan
Serpil TİMURAY	VODAFONE, Genel Müdür
Nejat TOĞRUL	INFOPARK, Genel Müdür
Özhan TOKTAŞ	SUN MICROSISTEMS, Genel Müdür
Timur TUNCER	VESTEL, Genel Müdür
Serdar URÇAR	HP Türkiye, Genel Müdür
Hakan UYGUN	LKD, Başkan
İlkem ÖZAR	CA Technologies, Genel Müdür
Adnan YAZICI	ODTÜ Bilgisayar Müh. Bölümü, Başkan
Cem YEKER	SAP, Genel Müdür
Tahsin YILMAZ	TTNET, Genel Müdür
T. Fikret YÜCEL	TTGV, Başkan
Halit ZAIM	FUJITSU, Genel Müdür

GİRİŞ

Bu rapor, Türkiye Bilişim Teknolojileri (BT) Sektöründe bulunan tarafların ilgisini genel bir değerlendirmeye odaklamak üzere, Türkiye Bilişim Derneği (TBD) tarafından hazırlanmıştır. Raporun amacı, istatistiki verilerden hareket ederek, siyasi iradeyi kullananlar ile BT Sektörü üzerine politika belirleyen karar alıcılara destekleyici ve yol gösterici olmaktır.

2011 yılının ilk yarısı, Türkiye’de seçim süreci olarak geçirmekle birlikte bu süreçte bilişim sektörünü çok yakından ilgilendiren ve doğrudan etkileyen yapısal değişiklikler de ortaya çıkmıştır.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı kurulmuş ve TÜBİTAK bu bakanlık bünyesine bağlanmıştır. Kalkınma Bakanlığı ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nın kurulması ve yetki alanlarının yeniden belirlenmesi BT sektörü açısından olumlu gelişmeler olarak nitelendirilmiştir.

Kurulan yeni bakanlık ve yapısal değişikliklerden sonra, BT sektörünün etkinliğini ulusal ve uluslararası alanda artıracak politikaların söz konusu bakanlıklar tarafından hızla hayata geçirilmesinin sağlanacağı beklenmektedir.

2011 yılı ayrıca küresel ekonomik çalkantının yeniden yükselişe geçtiği ve belirsizliğin arttığı bir yıl olmuştur. Önümüzdeki dönemde BT sektörünün önündeki büyük tehlikelerden biri ekonomik belirsizliğin sürmesiyle özel sektörün BT yatırımlarında kısıtlamaya gitmesi sonucunda karşılaşılabilecek sorunlardır. Bu nedenle hükümetin BT sektörünün gelişimini destekleyici paketleri ve kamunun farklı içerik ve kapsamlardaki BT projelerini uygulamaya geçirmesi büyük önem taşımaktadır.

Geleneksel ekonomik değerlendirmeler kapsamında cari açığın azaltılması için kamu harcamalarının kısılması ile BT sektöründe de belirli oranda daralma görülmektedir. Ancak kısa vadeli günü kurtarmayı amaçlayan stratejilerin ve yaklaşımların anlamını yitirdiği günümüzde kamu hizmetlerinin sunulması ve kontrolü için yapılacak her türlü BT yatırımının, ekonomik bütünlüğün sağlanmasında da kritik rol oynayacağı kabul edilmiştir.

Sosyal dönüşüm, hizmet erişilebilirliğinin artması, veri işleme hızı ve kapasitesinin artması gibi faktörler, bireyler, işletmeler ve kurumlar arasındaki sınırları belirsizleştirmiştir. Bu hizmet kapsamı ile birlikte BT desteği sayesinde maliyet, gelenekselcilik ve risk yönetimi karşısında fayda, yenilikçilik ve kazanımlar ön plana çıkmıştır.

Diğer gelişmişlik göstergeleri gibi BT’nin de yaygın ve etkin kullanımı, ülkemiz için büyük önem taşımaktadır. Ülke ekonomisine önemli ölçüde katkı sağlayacak duruma gelmiş olan bu sektörün, ulusal sermaye ve yatırımlarla büyümesi, ihracat içindeki payının artırılması, yeni iş alanları yaratmak üzere devlet tarafından

desteklenmesi kaçınılmaz hale gelmiştir. KOBİ'lerin toplam bilişim harcamalarındaki payı Romanya'da %45, Güney Afrika'da %38 ve Polonya'da %30 düzeyinde iken bu oran ülkemizde sadece %15 düzeyindedir. Başka bir deyişle KOBİ'lerimizin bilişim kullanım oranı, rekabet halinde olduğumuz ülkeler ortalamasının yarısından daha düşüktür.

Bununla birlikte BT sektörünün yalnız ekonomik kalkınmanın değil, sosyal kalkınmanın da motoru olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir. Bugün BT'nin kullanımı, sosyal hayatın ayrılmaz bir parçası haline almıştır.

Türkiye'nin bilişim toplumuna dönüşebilmesi, ancak ve ancak, toplumun geniş kesimlerinin BT Sektöründeki mal ve hizmetlerden yararlanması ile mümkündür. Bunun en önemli koşulu ise, devlet eliyle gerçekleştirilen işlemlerde BT araçlarının yaygın ve elverişli bir şekilde kullanılmasıdır. Mevcut BT sektörü incelendiğinde görünen temel unsur, Telekom ve donanım/lisans maliyetlerinin sektör toplamında %95'ten pay aldığı görülmektedir. Geleceğe dair yapılan her türlü öngörü ve çalışma, mevcut durumdaki BT kullanım kapsamını önemli şekilde değiştirmedeği sürece Türkiye BT alanında sadece bir tüketici ülke olarak yer almaya devam edecektir.

Bu rapor, BT Sektörü ile ilgili olarak kamu, sivil toplum kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ve özel sektör araştırma şirketleri tarafından yayınlanan raporlara bir alternatif değildir. Söz konusu raporları eleştirmek veya geliştirmek amacıyla da hazırlanmamıştır. Raporun, tablo, grafik gibi araştırma sonuçlarından mümkün olduğu kadar arındırılarak, çok öz olarak hazırlanmasına özen gösterilmiştir. Rapor, TBD Yönetim Kurulu tarafından Bilişim'2011 Danışma Kurulu Üyelerinin görüşüne sunulmuş, gelen öneri ve eleştiriler çerçevesinde gerekli geliştirmeler yapıldıktan sonra, TBD Yönetim Kurulu'nun kararı ile Bilişim'2011 etkinliğinde Kamuoyuna duyurulmasına karar verilmiştir.

Bilişim 2011 Değerlendirme Raporunun oluşumuna katkı veren herkese ve ayrıca, raporun hazırlanmasını sağlayan Sayın Türker Gülüm, İ. İlker Tabak ve Sayın Coşkun Dolanbay'a teşekkürü bir borç biliriz.

Rapor 31 Aralık 2011 tarihi itibarıyla son güncel verilerle tekrar düzenlenecek, güncellenecek ve Bilişim Sektörü 2011 Değerlendirme Raporu olarak son biçimiyle yayınlanacaktır.

Saygılarımızla

Türkiye Bilişim Derneği

Yönetim Kurulu

2011 YILINDA NELER OLDU?

2011 yılına damgasını vuran en temel olay 2008'deki benzer etkilerinin olmasından korkulan küresel çapta bir ekonomik krizin ortaya çıkabileceği gerçeği olmuştur.

Komşularımız ve gelişmiş ekonomilerin büyük bölümü mevcut ekonomik ortamda krizin etkisini azaltmanın ve bu dönemi atlamanın hesabını yapmaktadır. Türkiye ise göreceli yüksek cari açığına rağmen bu krizde yatırımcısına güven veren bir ortam sunmaktadır.

İşsizlik oranlarının özellikle 20-25 yaş arası gençlerde yüksek seyrettiği dünyamızda, bu yaş grubu teknolojiyi en çok tüketen toplum kesimini oluşturmaktadır. BT sektörü mevcut durumuna göre %95 oranında donanım ve telekomünikasyona bağlıdır. Bu bağlılık hem BT sektörünün üretim kapasitesini ve dolayısı ile istihdam programlarını, hem de doğası itibariyle ihracat rakamlarını ve dolayısı ile cari açık dengesini doğrudan etkilemektedir.

2011 yılı içinde yapılan çeşitli çalışmalar göstermiştir ki; bilişim suçlarının sayısı artmakla birlikte, kullanıcı ve tüketici bilinçlendirilmesine paralel olarak artış ivmesi önemli oranda düşmektedir.

Bilişim sektöründe yazılım ve hizmetler alanında çok sayıda firma faaliyet göstermekle birlikte, ölçek, yetkinlik, deneyim ve finansal güç açısından önemli sorunlar devam etmektedir. Dünya, yazılım sanayinde yenilikçi uygulama projeleri ile dev adımlarla ilerlerken Türkiye'de sadece FATİH projesi sektör için kritik büyüklükte bir proje olarak geliştirilebilmiş, bunun dışında 2011 yılı içinde de kayda değer içerik ve bütçede herhangi bir yazılım projesi duyurulamamıştır.

Ancak FATİH projesi kapsamında sadece eğitim sisteminde yer alan tüm paydaşlara bilgiye erişim olanağını artıracak donanım bileşenlerini sunmak yeterli değildir. Bu projenin başarıyla sonuçlandırılabilmesi için eğitim politikalarında köklü ve sürdürülebilir değişiklikler yapılması da gerektirmektedir. FATİH projesi sonrasında hem eğitim verme, hem de öğrenme süreci önemli ölçüde değişecektir. Bu değişimin yaşanabilmesi için proje kapsamında bugünden itibaren politikalar ve eylemler belirlenmelidir.

FATİH projesinin yalnız bir bilişim projesi olarak değerlendirilmemesi gerekmektedir. Eğitimde fırsatların artırılması konusunda sınıf içi eğitim teknolojilerinin geliştirilmesi ve sunulması ile paralel, pedagojik açıdan yapılacak çalışmalar ile birlikte getirecekleriyle değerlendirilmelidir.

FATİH projesi partiler üstü değerlendirilmesi gereken bir proje olup siyasi irade tarafından desteklenmesi açısından Türkiye için büyük fırsattır. Başbakanın tablet cihazın dağıtılması konusunu tüm projede öne çekmesi ile küresel üreticilerin yatırım için ülkeye çekilmesi hızlanacaktır. Tüm proje kapsamında ise yalnız tablet

cihazın önceliği değil operasyonel destek, uçtan uca bakım ve eğitim süreçlerinin baştan tasarlanması projenin önemli başarı kriterlerinden olacaktır.

Eğitim - öğretim yönteminin yanında FATİH projesinin eğitim içeriğinin de gelişmesini sağlayacağı umut edilmektedir.

BT Sektöründe pazarın darlığı ve dikey pazarlardaki sınırlı gelişim sorunlarına sektör dinamikleri çözüm bulamamaktadır. Dış pazarlara açılımın yetersiz oluşu ve iç pazarda fiyata dayalı rekabet, sektörün büyümesini engellemektedir. Ülkemizde hizmetten kazanç sağlama ve hizmet kalitesine dayalı rekabet için BT sektörünün standartları acil olarak hayata geçirilmelidir. Bu konuda bilişim sivil toplum kuruluşlarının yaptığı çalışmaların devlet tarafından da değerlendirilmesi gerekmektedir.

Telekomünikasyon sektörünün de dahil olduğu toplam pazar büyüklüğü 2010 yılında 28,6 milyar ABD doları [1] olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılında pazar büyüklüğünün önceki yıla göre büyük bir artış göstermesi beklenmemektedir.

Yazılım ve hizmetlerin pazar payı 2010 yılında %8,8 büyümüş olup 2011 yılında da büyümenin sürmesi beklenmektedir. Halen toplam BT pazarı içerisinde yazılım ve hizmetlerinin aldığı pay AB ortalaması olan %30'un çok altındadır. Bu durum, Türkiye'nin dünya pazarındaki konumunun BT tüketicisi bir ülke olarak algılanmasına neden olmaktadır.

Türkiye'de nüfusa göre karasal genişbant erişim oranı %9,9 olarak AB ülkeleri erişim ortalaması olan %25,6'nın çok altındadır. Ancak Türkiye'deki mobil genişbant erişim oranı %6,1'lik AB ortalamasının yalnız bir puan altında %5,1 olarak gerçekleşmiştir. Hanehalkı sayılarına göre hesaplanan karasal sabit genişbant erişim oranları, AB ülkeleri hanehalkı sabit erişim ortalaması %61,4 iken Türkiye'de 2011 yılı ikinci çeyreği itibariyle yaklaşık %39,5 olarak gerçekleşmiştir.

TÜİK tarafından 2011 yılı Nisan ayı içerisinde gerçekleştirilen "Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması" sonuçlarına göre hanelerin %42,9'u İnternet erişimi olanağına sahiptir. Bu oran 2010 yılının aynı ayında %41,6 olduğu düşünülürse yıllık artış hızının yavaşladığı görülmektedir. ADSL bağlantı tipinin %92'lik bir oran ile İnternet kullanan haneler arasında halen en tercih edilir bağlantı yolu olduğu belirlenmiştir. Diğer bağlantı tiplerinin son bir yıl içindeki ciddi pazar kaybettiği görülmektedir.

2011 yılının ikinci çeyreği itibariyle genişbant pazarında dikkati çeken en önemli gelişmeler mobil genişbant internet, fiber ve kablo internet abone sayılarında 2010 yılı ortasında başlayan artışın devam etmesidir. Ayrıca daha önceki dönemlerde %6'lık ortalama artış bu çeyrekte mobildeki hızlı artış ile %20'ye ulaşmıştır.

Mobil iletişim sektöründe ise son yıllarda;

- 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun yürürlüğe girmesi,

- Mobil Numara Taşınabilirliğinin yürürlüğe girmesi,
 - 3G hizmetlerinin sunulmaya başlaması,
 - Arabağlantı ücretlerine ilişkin düzenlemeler,
- gibi birçok önemli düzenleme yapılmıştır.

Bu düzenlemelerin mobil haberleşme sektörünün gelişimi ve tüketici faydasının sağlanması açısından son derece olumlu etkileri olmakla birlikte düzenlemelerin etkin olarak uygulanması ve sektörün değişen ihtiyaçları göz önünde bulundurularak tekrar gözden geçirilmesi önem arz etmektedir.

Perakende sabit genişbant internet erişim hizmetlerinde AB ülkelerinde yerleşik işletmecilerin ortalama payı %44 iken Türkiye'deki yerleşik işletmecinin payı %84 düzeyindedir. Türkiye'deki yerleşik işletmecinin pazar payı özelleştirme sürecinin tamamlanmasının üzerinden 6 yıl gibi bir zaman geçmiş olmasına rağmen AB ortalamasının hala çok üstünde seyretmektedir.

Yapılması gereken, daha fazla sayıda vatandaşımız internete girerken, kullanım yöntemlerini ve kapsamını genişletecek çalışmaların bir an önce yapılması ve vatandaşlarımıza tercih imkanı verecek rekabet ortamının oluşmasının sağlanmasıdır.

“Hane halkı bilişim teknolojileri kullanımına” ilişkin raporda İnternet kullanan bireylerin %72,7'sinin çevrimiçi haber, gazete ya da dergi okuma ve haber indirme için İnterneti kullandığı belirlenmiştir.

Önceki yıla göre azalmasına karşın İnternet kullanan bireylerin %81,4'ünün İnternet üzerinden hiç mal veya hizmet satın almamış olması Elektronik ticaretin yaygınlaştırılması için sistemlerin güvenlik düzeylerinin ve kullanıcıların sisteme olan güvenlerinin artırılması gerektiği ortadadır.

Kablo TV abone sayısı 2010 yılına göre değişmeyerek 1,3 milyon civarında kalmıştır. Kablo TV platformuna ilişkin olarak işletmeci firma ile kablo platform hizmeti işletmecileri arasında yaşanan hukuki sorunların çözümüne yönelik bir zaman planı oluşturulmadığı için devam etmektedir. Kablo TV üzerinden ses hizmetinin hiç verilmemesi ve veri hizmetlerinin son derece sınırlı kalması, PSTN şebekesine tek alternatif durumundaki bu şebekenin atıl kalmasına ve rekabetin gelişmesi için gerekli katkıyı sağlayamamasına neden olmaktadır.

Sayısal karasal yayıncılık alanına daha fazla yatırım yapılarak alternatif erişim ağları oluşturulmalı ve Sektörel rekabet güçlendirilmeli, hizmet sunum kapasitesi artırılmalıdır.

Son 5 yılda sabit pazar trafiğinin hem oransal olarak hem de süre bakımından gerilemekte olduğu, aynı dönemde rekabet ortamının katkısıyla mobil pazarda ise önemli büyüme meydana geldiği görülmektedir. Bu gelişme, Avrupa Birliği üyesi ülkelerdeki gelişmelerle karşılaştırıldığında, önemli farklılıklar olduğu dikkati

çekmektedir. Bu farklılığın en önemli nedeninin mobilin sabiti ikame etmesi ve sabit ve mobildeki farklı regülasyonlar nedeniyle sabitten mobile trafik ve abone geçişleri olduğu düşünülmektedir. Toplam ses pazarında mobil trafik %86 sabit trafik %14 oranına sahipken AB ülkeleri ortalamasında mobil trafik %57 sabit trafik %43 oranıyla daha dengelidir. Sabit mobil ikamesinin artmaya devam etmesi pazar tanımlarında göz önünde bulundurulması gereken bir unsurdur. Sabit ve mobil pazar arasındaki dengenin tesisi için sabit ve mobil operatörlerin tek ses pazarı içerisinde değerlendirilmesi ve EPG olarak belirlenecek operatörlere benzer regülasyonlar uygulanması gerekmektedir.

Al-Sat ve Veri Akış Erişimi yöntemleri ile 2007'de imzalanmaya başlayan 'Yerel Ağın Paylaşımına Açılması' (YAPA) Sözleşmeleri ile alternatif operatörler erişim seviyesinde DSL cihazlarını da Türk Telekom A.Ş. santralleri içine koymaya ve hizmette farklılaşma sağlamaya başlamıştır. Her ne kadar bu hizmet sunulmaya başlanmış olsa da YAPA yöntemiyle alternatif işletmecilerden hizmet alan abone sayısı dikkate alındığında toptan seviyede alınan önlemlerin etkili olduğunu söylemek mümkün değildir. Diğer taraftan, Türk Telekom A.Ş. tarafından TTNET A.Ş. dışında kalan diğer bütün İnternet servis sağlayıcılarını kapsayan uzun süreli promosyonlar yapılmaya başlanmış ve Al-Sat, VAE modellerinde iş yapmakta olan İnternet servis sağlayıcılara yönelik bir pozitif ayırmacılık tesis edilmiştir. Türk Telekom A.Ş. bununla da kalmayıp, sadece TTNET A.Ş. dışındaki İnternet servis sağlayıcılarının iş modeli olarak tercih ettiği YAPA'da da cazip kampanyalar yapmıştır. Ancak, servis sağlayıcılara yapılmış olan her türlü pozitif ayırmacılığa karşın tüketici tercihlerinin mobil internete doğru kaydığı görülmektedir.

Ayrıca, sabit-mobil ikamesi ve STH'ların mobil pazara yönelik ürün ve hizmetler sunamamaları ve altyapı rekabeti için yatırım merdiveni kapsamında gerekli yatırımları yapmamaları sonucunda sabit pazar gerektiği kadar büyümektedir. Yakın zamanda başlayacak olan Toptan Hat Kiralama modeli ile birlikte alternatif operatörler toptan seviyede tüm regülasyon ürünlerini kullanacaklardır. Bununla birlikte alternatif operatörlerin desteklenmesi amacıyla 2009 Haziran döneminden bu yana Türk Telekom A.Ş. şebekesinde çağrı başlatma ücretlerinde %90'lara varan indirim uygulanmıştır. Şimdiye kadar sağlanan indirimler ile alternatif operatörlere yaklaşık olarak 9,5 Milyon TL'lik arabağlantı ücretlerinde gider azalması sağlanmıştır.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun özellikle sektöre girişleri kolaylaştıran ve tüketici haklarını gözetken düzenlemeleri gerçekleşmiştir. Yetkilendirme usullerinin basitleştirilmesi sonucunda, çeşitli alanlarda verilen yetkilendirme sayısı 582'ye çıkmıştır.

Türkiye'de IPv6'ya geçiş için çalışmalar devam etmektedir. BTK koordinasyonunda İnternet Alan Adları Ulusal Koordinasyon Kurulu" (".tr UKK") oluşturulmuş "İnternet Alan Adları Yönetmeliği" hazırlanarak 7 Kasım 2010 tarihinde

yayınlanmıştır. İnternetin güvenli kullanımı konusunda “Kötücül Yazılımlarla Mücadele Pilot Projesi” çalışmaları başlatılmıştır.

2011 yılında kamu yatırımlarında görülen azalmaya bağlı olarak Kamu BİT yatırımları için ayrılan payın önemli ölçüde azalmış olması projelerin gerçekleşmesini etkilemektedir.

Kamu İhale Kurumu mevzuatının bilişim teknolojileri sektöründeki uygulama zorluğundan kaynaklanan nedenlerle sektördeki birçok şirket kamu ihalelerinden yasaklanmış, esas olarak rekabetin gerçekleşmesini sağlamak amacı ile yapılmış olan kamu ihaleleri mevzuatı, zımni olarak rekabet ortamını zedelemeye ve sektörün gelişimi önündeki en önemli engellerden birisi olmaya devam etmektedir.

2011 yılı da tıpkı 2010'da olduğu gibi, 5651 sayılı yasa dışında mahkemelerin çeşitli kararları ile internet üzerindeki birçok web sitesine erişimin sıklıkla ve uzun süreli olarak filtrelendiği bir yıl olmuştur. 5651 sayılı yasa kapsamında ise 2007 Kasım ayından bu yana 81 bin ihbar alan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı tarafından 5651 sayılı yasa kapsamında ise %95 oranında, çocuk pornosu, müstehcenlik ve kumar olmak üzere katalog suçlar kapsamında resen ve mahkeme kararı ile engellemeler yapılmış, 5000 site ise uyar-kaldır mekanizması işletilerek, suç oluşturan içeriği çıkardığı için erişime engellenmemiştir.

Bunun yanında, asli hedefler arasında olmasa bile, 5651 sayılı yasanın yürürlüğe girmesinden sonra bilişim suçlarındaki artış hızında anlamlı bir azalma görülmüştür.

Sayısal uçurumun önlenmesi ve Bilişim Toplumuna Dönüşüm stratejisine yönelik yatırımların evrensel hizmet fonundan karşılanmasının önemli bir adım olacağı değerlendirilmektedir.

2008 yılında 5809 sayılı Kanununun Ek 33. maddesinin birinci fıkrasına “*kamu hizmetlerinin elektronik ortamda verilebilmesini sağlayan e-devlet kapısı hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojileri alanında her türlü faaliyette bulunmak*” ibaresi ve “4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki idareler, e-devlet ile ilgili bilgi ve iletişim teknolojileri hizmetleri kapsamında, Türksat A.Ş.’den doğrudan yapacakları hizmet alımları yönünden, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi değildir” cümlesi eklenmiştir. Ayrıca aynı maddenin son fıkrası “*Kamu kurum ve kuruluşları ile Kızılay uydu üzerinden ihtiyaç duydukları hizmetleri Türksat Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme Anonim Şirketi tarafından yönetilen uydulardan sağlamak kaydıyla, her kurum ve kuruluşun alabilir. Kamu kurum ve kuruluşları, 5369 sayılı Kanun kapsamında Türksat Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme Anonim Şirketinden doğrudan alacakları hizmetler yönünden 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi değildir.*” şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişikliklerle kamu kurum ve kuruluşlarının e-devlet ve uydu hizmet alımları kapsamındaki ihtiyaçlarını doğrudan temin edebilmeleri için 2008 yılında Türksat A.Ş.’ne sağlanan imtiyazın sonuçları 2010 yılında görülmeye başlanmış ve etkisi 2011’de yoğun olarak hissedilmiştir.

Ülkemizin Ar-Ge yatırımlarının artırılması kapsamında geçtiğimiz yıllarda başlatılan yerinde Ar-Ge imkanları ve yatırım zorunlulukları neticesinde teknoparklar dışında 10'un üzerinde işletme Ar-Ge merkezi kapsamında faaliyetlerini sürdürmektedir.

TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) bünyesinde uzun yıllardır örgütlenme çalışmalarını sürdürmekte olan Bilgisayar Mühendisleri, kendi meslek odalarını kurma yolunda önemli bir adım atarak, Bilgisayar Mühendisleri Odası (BMO) Çalıştayı'nı 15.10.2011 günü Ankara'da düzenleyerek, yol haritalarını kamuoyu ile paylaşmışlardır.

Intel ile ODTÜ ve Bilkent Üniversitesi arasında "Akademik Araştırmalara Yönelik İşbirliği Anlaşması" 2010 Mart ayında imzalanmıştır. Intel bu kapsamda, ODTÜ'nün Mikroelektro Mekanik Sistemler Araştırma ve Uygulama Merkezi'ne 2,5 milyon ABD doları ekipman desteği yapacağını, ayrıca ODTÜ'de yürütülecek Enerji Verimliliği Projesi ile Bilkent Üniversitesi'nde yürütülecek "Kutupsal Kodlar" projelerinin hayata geçmesi için destek vereceğini taahhüt etmiştir.

Hizmet ve ticaret sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelere de Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme Başkanlığı'nın sunduğu desteklerden yararlanmasına olanak sağlayan tasarı TBMM Genel Kurulu'nda 22 Nisan 2009'da kabul edilerek yasalaşmıştı. Yasayla, imalat sektörünün yanı sıra hizmet ve ticaret sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelerin de KOSGEB desteklerinden yararlanmasına imkan sağlanacağı öngörülmektedir. Bu kapsamda bilişim KOBİ'lerinin de bu desteklerden zaman içinde yararlanması beklenmektedir.

Türkiye'nin 2023 yılı hedefleri arasında yer alan 160 milyar ABD dolarlık bilişim sektörü büyüklüğünü hedefleyen sivil toplum kuruluşları, Dijital Türkiye Platformu çatısında toplanmıştır. Platform çatısına Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD), Türkiye Bilişim Vakfı (TBV), Türkiye Bilişim Derneği (TBD), Türk Elektronik Sanayicileri Derneği (TESİD) ve Elektronik Cihazlar İmalatçıları Derneği (ECİD) katılmış ve kamuyu bilinçlendirme başta olmak üzere birçok etkinliği ortak yapma konusunda prensip kararı almıştır.

2011 YILINDA NELER OLMADI?

E-Dönüşüm İcra Kurulunun toplantı yapmadığı 2011 yılında da Bilişim Toplumuna Dönüşüm Konusunda siyasal sahiplenme ve ilgi daha önceki yıllara göre artmamıştır.

Uzun yıllardır hiç yapılmamış çalışmalarını birden hayata geçirmenin de kolay olmadığı tartışma götürmemektedir. Ayrıca fiziki dönüşüm kadar fikri dönüşümün de kamuda yaygınlaşması zaman alacaktır. **Türkiye rotayı henüz Bilişim Toplumuna tam anlamıyla yöneltmiş değildir.** Bu rotadan sapmamak için de siyasi iradenin desteğinin en üst düzeyde sağlanmasının önemi gün geçtikçe artmaktadır.

“Bilgi Toplumu Stratejisi”nin Eylem Planı uygulamaları takviminin çok gerisinde kaldığı halde, herhangi bir hızlandırma çabası görülmemiştir. Ayrıca, sorumlu kuruluşların katkılarıyla her eylem için 0 ila 100 arasında değişen tamamlanma yüzdesi DPT tarafından belirlenmiştir. Bu bağlamda, her bir eylemin tamamlanma yüzdesi dikkate alınarak hesaplanan ortalama tamamlanma oranı % 49,65 olarak belirlenmiştir.

12 Mart 2008 tarihinde yürürlüğe giren ve AR-GE Yasası olarak adlandırılan yasanın uygulamadaki sorunları 2011 yılında da sürmüştür. Halen bazı firmalar kendilerine tanınan olanakları teknoloji geliştirme merkezleri (teknokentler) dışında kullanmak konusunda tedirgin davranmaktadır.

Buna ek olarak 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ile oluşturulan AR-GE Fonu henüz kullanıma açılmamıştır. Fonun sektörün kullanımına açılması için ikinci düzenlemelerin ivedilikle tamamlanması önem arz etmektedir. Fon ile kaynak ile ürün ve sistem geliştirmenin yanı sıra inovasyon ve girişimciliğin de desteklenmesi sektörün ekosistemi ile birlikte gelişimine katkı sağlayacaktır. Türkiye'nin Bilişim Toplumu Olma vizyonu çerçevesinde; gerek yazılım geliştirme, gerekse bilgisayar kullanımının artırılması hedeflerine ulaşılması için gerekli olan İnternet altyapısının alternatif operatörlere açılması sağlanmış, ancak yatırımı özendirerek düzenlemeler yapılmadığı ve düzenlemelerde yatırım merdiveni kavramı işletilmediği için hizmet tabanlı rekabetten altyapı tabanlı rekabete geçiş bu yılda da sınırlı olmuştur.

Telekom sektöründeki sadece hizmete dayalı yetersiz seviyedeki rekabet yerine, altyapıya dayalı rekabete öncelik verilmelidir. Bu anlamda geçiş hakkına ilişkin engellerin ortadan kaldırılması sağlanmalı, kamu kurumlarının elinde bulunan altyapılar alternatif işletmecilerin kullanımına açılmalıdır.

Bütün dünyada da son yılların en önde gelen konularından biri evlere kadar hızlı haberleşme hatlarının, yani fiber optik hatların çekilmesi konusudur. Hızlı hatların ülke sathına yaygın şekilde tesis edilmesi, internet erişimi oranlarının artmasına ve

lkelerarası bilişim tabanlı toplumsal gelişimin en önemli ön şartı sayılmaktadır. Bu hatların tesis edilebilmesi için yasa ile işletmecilere verilmiş olan “Geçiş Hakkı” kullanımıyla Kamuya veya özel kişi/kuruluşlara ait arazilerden kabloların geçirilmesi gerekmektedir.

Avrupa Birliği ve dünyanın gelişmiş ülkelerindeki uygulamalarına baktığımızda birçok ülkede yerel yönetimlerin ve merkezi yönetimin bu tip altyapıların imalatı için destek verdiğini görülmektedir. Yerel yönetimler bu desteğin görev alanlarındaki şehirleri için hem bireysel hem de ticari alanlarda ciddi ayrıcalık sağlayacağını farkında olarak adeta yarış edercesine rekabet ve küreselleşmeye destek vermektedir.

Ancak lkemizde Geçiş Hakkı konusunda büyük sorunlar yaşanmaktadır. Fiber optik şebekelerin tesis edilmesini kâr amacı gütmeyen halka hizmet için desteklemeleri gereken bazı yerel yönetimler ve kamu kuruluşları, ne yazık ki bu işi gelir elde etmek amacıyla kullanmak istemektedir. Bu durum ise hizmetin halka yaygınlaşmasının önünde aşılması zor olmamak ile birlikte hala bir engel olarak durmaktadır. Bir yandan fiber optik şebeke kurarak yatırım yapmak isteyen işletmecilerin önünden bu engelin kaldırılması gerekmekte bir yandan da tekelleşme olmamasına da azami dikkat edilmesi gerekmektedir.

ADSL hizmetlerine önemli bir seçenek olan genişbant kablo internet erişimi konusunda işletmeci firmalar ve hukuki sorunlar nedeniyle ilerleme sağlanamamıştır. Kablo İnternet hizmetlerinin kullanımında 2009 yılı sonunda 146 bin olan abone sayısında belirgin bir artış olmakla beraber 2011 ilk altı ayı sonunda 368 bine ulaşmıştır. Kablo TV şebekesinin 10.02.2005 tarih ve 05-10/81-30 sayılı Rekabet Kurulu kararı doğrultusunda alternatif internet servis sağlayıcıların erişimine açılması ya da özel sektöre devredilmesi konusunun gündeme alınması gerekmektedir.

Mobil Sektörde rekabet var gibi gözükse de gerçekte rekabet sorunu ile birlikte verimlilik ve karlılık sorunu bulunmaktadır. Bu sorunun çözümü için alınacak her türlü tedbirin ivedilikle hayata geçirilmesi, hem rekabetin güçlendirilmesi hem de tüketici faydasının artırılması açısından zorunluluk arz etmektedir.

Mobil telekomünikasyon hizmetlerinde tüm işletmecilerin adil koşullarda ve etkin rekabet edebilmesi; sektörde sürdürülebilir gelişimi temin edecek, sonuç olarak ülkemizde mobil hizmetleri kullanan tüketiciler bundan en üst seviyede yarar sağlayacaktır. Bu doğrultuda, önümüzdeki dönemde yapılacak düzenlemelerde mevcut pazar koşullarının ve işletmeciler arasında farklılıkların göz önünde bulundurulması büyük önem taşımaktadır.

Mobil hizmetin temel taşlarından olan baz istasyonlarının sağlığa olan etkileri konusunda kamuoyunda oluşan algı, artan tüketici beklentilerine cevap verecek kaliteli mobil iletişim hizmeti sunulması için gerekli olan altyapı yatırımı çalışmalarını olumsuz etkilemektedir. Kamuoyu nazarında oluşan tepkinin, yasal

boşluklarla beslenmesi telekomünikasyon sektöründeki yatırımların önünde çok daha büyük tehditlerin oluşmasına neden olmaktadır.

e-Devlet Kapısı açılmış, ancak beklenen faydayı sağlamaktan uzak ve yalnız ilgili işlemlere bağlantı veren, özgün çözümler içermeyen bir yapıda çalışmaya başlamıştır. Bu nedenle 2011 yılında da e-Devlet kapısının yaygın kullanılabilirliği beklenen düzeye çıkamamıştır. Bilişim sektörü çalışanları arasında bile e-Devlet kapısını kullanmayanların çokluğu dikkat çekmektedir. Bu konuda e-devlet kapısının önündeki yasal engellerin kaldırılmasıyla ilgili Ulaştırma Bakanlığı'nın yasal düzenlemeler konusunda çalışma yaptığı bilinmektedir.

2008 yılında Başbakanlığın 2008/16 sayılı Genelgesi ile başlatılan Elektronik Kimlik Kartı çalışmalarında belirli bir aşamaya gelinmiştir. Ancak 2009 yılında söz konusu proje ile ilgili beklentiler gerçekleşmemiş olmasına karşın 2010 yılı içinde çalışmalara hız verilmiş ve pilot uygulamaya başlanmıştır. 2011 yılında halen yaygın uygulamaya geçilememiştir.

TÜBİTAK'ın Ar-Ge desteği sağladığı projelerde kendi enstitülerini desteklemesi eğilimi sürmektedir. Ayrıca, üniversite ve sanayi tarafından üretilen projelere TÜBİTAK desteği sağlamada sorunlar yaşanmaktadır. Araştırma projelerinden ziyade geliştirme projelerine destek verilmektedir. Projeyi değerlendirmek üzere TÜBİTAK tarafından atanan hakemler çoğu zaman proje konusunda uzman olmayan kişilerden oluşmakta ve ayrıca yoğun bürokrasi işlemleri küçük ölçekli şirketlerin yenilikçi yapılarının gelişmesinin önünde önemli bir engel olmaktadır.

Başvuru süreçleri basitleştirilmeli, ödeme süreçleri ise yeniden değerlendirilmelidir. Halen hak ediş usulü ile yapılan ödemeler özellikle KOBİ'leri zorlamaktadır. Burada Avrupa Komisyonu'nun Çerçeve Programları'nda uyguladığı gibi ön ödeme sisteminin getirilmesi tartışılmalıdır. Bu ve benzeri uygulamalar zaten kıt kaynakları olan yerli yazılım sanayinin gelişimini yavaşlatmaktadır. Bunda, Ar-Ge ve inovasyon konularında işbirliği kültürünün gelişmemiş olması ve gelişmesi için teşvik ve olanakların sağlanmamış olması da önemli rol oynamaktadır.

Bununla birlikte, TÜBİTAK tarafından sağlanan Ar-Ge destekleri büyük şirketler için azami %60, KOBİ'ler için %75 oranında olup, tüm sektörler için aynıdır. Pek çok Avrupa ülkesinden yüksek olan bu oranlar, destek oranının tüm sektörler için aynı olması nedeniyle tartışmaya açıktır. Oysa ülke olarak üstünlük sağlayabileceğimiz Bilişim Teknolojileri öncelikli alanlardan birisi olması Vizyon 2023 hedeflerine ulaşmak için de bunun önemli bir konu olarak değerlendirilmelidir. Teknoparklar Kanunu'nun üniversiteleri modern emlakçi konumundan çıkaracak, gerçekten inovasyona dayalı, küçük kuluçka merkezleri halinde çalışabilecek konuma kavuşturacak biçimde güncelleştirilmesi için yapılan eleştiriler 2011 yılında da devam etmiştir. Sektörümüz için yaşamsal önemi olan ve Aralık 2013'te bitecek olan gelir ve kurumlar vergisi ile ilgili teşviklerin sürdürülmesi için kesinlikle ve geç

kalınmadan yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Bunlara ek olarak, AR-GE Kanunu ile Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu arasında uyumun sağlanması bu kanunlardan herhangi birine bağımlı firmalar arasında dengesizlik yaratmaması açısından önem arz etmektedir. 4691 sayılı Teknoparklar Kanunu, üniversite-sanayi işbirliği konusunda öğretim üyelerinin Ar-Ge faaliyetine katılımını çok açık olarak tanımlamıştır; fakat üniversitelerin tamamlayıcı nitelikteki düzenlemeleri birbirinden oldukça farklı nitelikleri arz etmekte ve bazen de keyfiliğe yol açmaktadır. Sonuçta, bu farklılıklar araştırmacıların geliştirme sürecine katılımını güçleştirmektedir.

Kamu ihaleleri mevzuatının, BT, sabit telefon, internet ürün ve hizmetlerine yönelik devlet alımları için uygun olmadığı yönündeki gerek sivil toplum örgütleri, gerek (kimi) idareler ve gerekse çeşitli şirket eleştirilerinin sonuca kavuşmasına yönelik önlemler bu dönemde de hayata geçirilmemiştir.

Yazılım ihracatını ölçecek sağlıklı gösterge ihtiyacı giderilmemiş, yazılım ihracatını teşvik edici düzenlemeler yapılmamıştır. Patent ve fikri mülkiyet haklarının tanımı, uygulaması ve adil kararlara bağlanması yönünde ciddi eksiklikler bulunmaktadır. Mevcut mevzuatta bilişim ürün ya da hizmetlerinin anlamlı biçimde lisanslanmasına olanak verecek iyileştirmeler yapılmalıdır.

Telif hakları ve tescil kanun ve yönetmelikleri genellikle mamul hale gelmiş yazılım ürünlerine hitap etmektedir. Yazılım ürünlerini kapsayan, yeni yürürlüğe sokulmuş olan İsteğe Bağlı Tescil Yönetmeliği, fiziki koşulları ve kaynak kodunu korumak konusunda atılmış ilk önemli adım olmakla birlikte ihtiyaçları karşılamaktan uzaktır. **Yazılım ürünü** TOBB kanununda **sanayi ürünü** kabul edilmektedirken, ihracat mevzuatında hala **hizmet** olarak kabul edilmektedir. Bu durum yazılım sektörünün ihracat teşviklerinden faydalanmasını engellemektedir.

Stratejik önemi olan bilişim alanındaki vergiler sadece bu sektörlerin büyümesini engellemeyip, bilişim toplumuna giden yolda Türkiye'yi yavaşlatmaya devam etmektedir. Gerek Hükümet Programı, gerek Ulaştırma Bakanlığı ve BTK'nın Stratejik Planlarında belirtilmiş genişbant kullanımının yaygınlaşması ve vatandaşlara ulaşımının sağlanması çalışmalarının başarılı olabilmesi için sabit genişbant internette olduğu gibi mobil genişbant internet için abonelerden alınan ilk tesis vergilerinin kaldırılması gerekmektedir.

Yerli sermayenin güçlenmesini engelleyebilecek vergi uygulamaları yerli yatırımcıları yabancı şirketler karşısında zayıf duruma düşerek, bu şirketlerimizin küresel oyuncular tarafından kolaylıkla devralınmasının önü açılmaktadır.

NE YAPMALI?

Türkiye 2023 hedefi için 1,7 Trilyon Dolar Gayri Safi Yurt İçi Hasıla büyüklüğüne ulaşması gerekmektedir. Bilişim sektörü yeni sektörler kapsamında yazılım, optik, biyoteknoloji, nanoteknoloji ve benzerleri gibi yeni teknolojik sektörler arasında anılmaktadır. Bu gruptan 2023 yılında erişilmesi beklenen hedef ise 15 Milyar ABD dolarıdır.

Türkiye'nin 2023 hedeflerine ulaşması için 2023 yılına kadar her yıl GSYİH sının %6.7, ihracatının %12.1 ve bilişim sektörünün ise % 13.8 büyümesi Ve tüm bunların dışında da ortalama %6,5 az olmamak üzere büyüme hedefini yakalaması gerekmektedir. Bunu sağlayacak yegane açılım Dünya Bilişim teknoloji pazarında yer alabilecek potansiyele sahip Bilişim Sektörümüzdür. Türkiye bilişim ihracatı 2010 yılında yazılım, donanım ve hizmet toplamı olarak 730M\$ olmuştur. Bilişim ihracatının net olmamakla birlikte 5 Milyar \$'lık hedef olduğu düşünülürse büyüme oranı her yıl en az %16 olmalıdır. Bu bir hayal değildir. Gerekenler yapılırsa bu gerçekleştirilebilir. Ülkemizi ilk on ülke arasına sokacak dinamizme sahip tek sektör önceliklendirilmiş, stratejik sektör olarak ilan edilecek Bilişim Sektörüdür.

Ülkemiz kaynaklarının etkin kullanımı, daha hızlı altyapı gelişiminin sağlanması ve tüketicilere daha hızlı ve ucuz hizmet ulaştırılabilmesi amacıyla operatörler arası altyapı paylaşımının ve alternatif altyapıların tesis edilmesinin teşvik edilmesi için somut adımlar atılması gerektiği değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, altyapı paylaşım seviyesinin, rekabet ve tüketici faydası üzerinde olumsuz etki yaratacak seviyede olmamasına özen gösterilmelidir.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ile Ulaştırma Bakanlığı'nın da eve kadar fiber ve "**Geçiş Hakkı**"nı çok önemsediklerini görüyoruz. Sayın Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım'ın şu sözleri çok önemli; *"Buna bir tertip ve düzen getireceğiz. Geçiş hakları tamamen tek merkezden idare edecek. Bunlara gerekirse tarife konulacak. Hak eden kurum buradan payını alacak. Bu söylediklerim yerel ve merkezi idare için. Özeller için de kurallar geçerli. Alt yapıdan ticaret olmaz. Alt yapıyı yaparken ticaret mantığından çıkmalıyız."*

Her Eve Fiber Kablo tesisi ile genişbant internet pazarına ve telekomünikasyon alanına ivme kazandırılması, Türkiye'nin uluslararası düzeyde rekabet gücünün artırılması ve Türkiye ekonomisinin sayılı ekonomiler arasına girebilmesi için sanılandan çok daha büyük önem sahiptir. Bu nedenle siyasetin, devletin yetkili tüm kurumlarının fiber şebeke yatırımlarının rekabetçi bir ortamda teşvik edilmesi konularında gereken ilgiyi göstermesi gerekiyor. Bu alandaki gecikme veya hatalı bir politika, telafisi çok zor bir geri kalışa yol açabilir. Bu bağlamda, bilindiği üzere ülke genelinde yaygın bir şebeke tesis edilmesi için ihtiyaç duyulan altyapı yatırımlarının büyüklüğü bu amacın gerçekleştirilmesi için çözüm bulunması gereken en önemli etkenlerden biridir. Pazardaki mevcut iş modellerinin gerekli yatırımı finanse

edemeyecek olması, kamu ile özel sektörün işbirliğine giderek ortak yatırımlar ile gerekli yatırımı finanse etmesini gerektirmektedir. Bu işbirliğinin devletin düzenleme desteği alınarak oluşturulacak ulusal plan çerçevesine yerleştirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Kablosuz internet, kredi kartı cihazları (POS) veya bankaların veri aktarımlarında kullanılan en önemli hızlı iletişim yöntemlerinden biri mobil telefon şebekeleri üzerinden yapılmaya başlanmıştır. Mobil telefon şebekeleri, ticari işlemlerin yanında acil aramalar, deprem, sel, kaza vb. birçok olayda hayat kurtaran bir araç olma özelliği de kazanmıştır. Ayrıca iç güvenlik ve dolayısı ile kamu güvenliği açısından da mobil şebekelerin sağladığı hizmetten yararlanılmaktadır.

Kamu hizmeti niteliği olan mobil telefon hizmetinin sürdürülebilirliği için altyapı kurulum ve işletmeciliği vazgeçilmez bir unsur olup, bu kapsamda baz istasyonlarının kapsama ve kapasite açısından gerekli yerlere kurulması teknik zorunluluklardan kaynaklanmaktadır.

Tüm dünyada ve özellikle gelişmiş ülkelerde bugüne kadar yapılan kapsamlı çalışmalar sonucunda baz istasyonlarının yaydığı elektromanyetik ışınlama ile insan sağlığının bozulması arasında bilimsel herhangi bir ilişki olduğu kesin olarak tespit edilmemekle birlikte değişik etki alanlarındaki çalışmalar sürmektedir.

Kamu hizmeti niteliğindeki yatırımların kesintisiz olarak devam etmesi, haberleşme alanında hizmetlerin sürdürülebilmesi için kablolu ve kablosuz telekomünikasyon yatırımları, "Güvenlik Sertifikası" alınarak işletmeciler tarafından kurulmuş bulunan veya kurulacak baz istasyonları için yerel yönetimler tarafından ek herhangi bir belge veya izin istenmemesi, elektronik haberleşme hizmetlerinin sağlıklı şekilde yürütülebilmesi, telekomünikasyon sektörünün gelişimi ve yatırımların aralıksız devam etmesi açısından büyük yarar sağlayacağı gibi, bu sistem ve cihazların kaldırılması, şehir dışına taşınması, enerjisinin kesilmesi vb. eylemlerin yapılmaması önem arz etmektedir.

Kamu kaynaklarının etkin ve verimli şekilde kullanılması için yeni kurulan bakanlıklar arasındaki koordinasyonu da sağlayacak şekilde ortak bir yol haritası çıkarılmalıdır. Bu ortak haritanın temelinde birlikte kullanılacak kaynaklar belirlenmeli ve bu kaynakların en güçlü şekilde kullanılması için politikalar belirlenmelidir. Bulut bilişim, ortak veri tabanları, akıllı kart uygulamaları gibi geniş kapsamlı projeler ortak politikalar neticesinde tasarlanmalı ve hızla uygulanmalıdır.

FATİH projesi kapsamında tablet ve gömülü sistemler teknolojilerinde; belenimden (firmware'den) başlayarak, işletim sistemi, ana uygulama platformları ve uygulamalar için ekosistem geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Ayrıca uçtan uca çözüm için bulut bilişimin kullanılması büyük önem taşımaktadır. Hem gerekli güncellemelerin buluttan yapılması hem de cihazlara anında müdahale etme şansı vermesi açısından bu husus önemlidir. Devletin eşgüdümlü çalışmasıyla projeyi baştan sona yürütmesi, cihaz yönetimi, operasyonel ihtiyaçlar ve pedagojik

yenilenme konularında eşgüdüm mekanizmasını kademeli olarak işler hale getirmesi gerekmektedir.

FATİH projesi aşamalı olarak, kapsamlı araştırmalar, pilot uygulamalar sonrasında hayata geçirilmelidir. Donanım ve yazılımlar sürekli gelişmektedir. Bu nedenle farklılıklar kaçınılmaz olacaktır. Pilot aşamasında farklı seçenekler ve platformlar planlı bir şekilde denenmelidir. Farklı firmaların seçenekleri, firma ve MEB katkısıyla, bağımsız bilimsel kurulların denetiminde yeterli uzunlukta ve kapsamda bilimsel olarak denenmeli, sonuçlar açık ortamlarda tartışılmalıdır. Bir büyük projenin başarısı için proje maliyetinin önemli bir kısmı araştırma ve geliştirmeye ayrılmalıdır.

Ülkemiz için çok önemli bir proje olan FATİH Projesi, başarılı olduğu takdirde ülkemize ciddi katkıları olacaktır: bilişimi etkin kullanan kuşaklar, daha eğitimli kuşaklar, bilişim insan kaynağı zenginliği ve ülkemizde bilişim sektörün gelişmesine önemli katkıda bulunacak, ülkemizin Bilgi Toplumuna yönelmesine önemli bir ivme verecektir. FATİH Projesi maliyeti yüksek bir projedir. Bu tür projeler yüksek risk içeren projelerdir; başarısız olma ihtimali yüksektir. Bu projeyi başarılı bir şekilde hayata geçirmek hepimizin; kamu, üniversiteler, STK'lar, özel sektör ile yurttaşların ortak sorumluluğu ve görevidir. Bu nedenle, FATİH Projesinin tüm paydaşların katılımı ile, saydam ve bilimsel bir şekilde hayata geçirilmesi gerekir.

Uzaktan eğitim uygulamalarının okullarımızda yaygınlaşması ile birlikte önemli bir dönüşüm gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu dönüşümde özellikle eğitim politikaları, araçları ve içeriği kritik önem taşımaktadır. Geleneksel eğitim modelleri göz önünde bulundurularak hazırlanmış eğitim politikaları ve uygulamaları hızla gözden geçirilmeli ve mevcut gereklilikler ve olanaklar doğrultusunda hayata geçirilmelidir.

Son yıllarda katma değerli hizmetler pazarına yapılan müdahaleler ile katma değerli hizmetler pazarı gittikçe küçülmektedir. Teknolojilerin bu alanda yayıldığı ve yaygınlaştığı, her geçen gün yeni uygulama dükkanları ile tüketiciye sunulduğu da göz önünde bulundurulduğunda, bu alanda yapılan ağır regülasyonlar pazarın regüle edilmeyen alanlara kaymasına sebep olmaktadır. Bu nedenle katma değerli servisler alanındaki düzenlemelerde tüketici faydası ile sektörün idame ettirilmesi dengesinin korunması gerekmektedir.

Sabit ve mobil pazarda rekabetin tesisi ve tüketici faydasının sağlanması için hem düzenleme seviyesinde hem de bu düzenlemelerin yerleşik işletmeciler tarafından uygulanması tarafında atılacak çok adım bulunmaktadır.

Mobil telekomünikasyon sektöründeki büyüme ve verimlilik, diğer sektörler üzerinde bir kaldıraç etkisi yaratarak ülke ekonomisine son derece olumlu katkılar sağlamaktadır. Bu nedenle, mobil telekomünikasyon sektöründe etkin rekabetin sağlanması ülke ekonomisinin geneli bakımından da hassasiyetle üzerinde durulması gereken bir husustur. Sabit Pazar tüketicileri, serbestleşme ve özelleştirmenin ardından hem daha çok alternatif hizmet sağlayıcısına

kavuşmamıştır hem de aldıkları hizmet karşılığında daha fazla ödemeye başlamışlardır. Bu ve diğer bazı unsurların bir araya gelmesi sonucu sabit ses trafiğinin mobil ses pazarı karşısında önemli ölçüde küçüldüğü görülmektedir. İki Pazar arasındaki dengenin tesisi, ülkemiz telekomünikasyon sektörünün sağlıklı bir şekilde gelişimi için önem arz etmektedir. Sabit pazarda serbestleşmenin üzerinden 8 yıl, özelleştirmenin üzerinden ise 6 yıl geçmiş olmasına rağmen, rekabet istenen seviyeye ulaşamamıştır. Düzenleyici otoritenin bu alanda gerekli düzenlemeleri geciktirmeden devreye sokması ve etkin bir rekabeti sağlaması, tüketicilerin daha yeni teknoloji ile sunulacak servislere daha uygun fiyatlarla kavuşması anlamına gelecektir.

Mobil sektörde rekabetin gelişmesi için özellikle son 3 yıl içerisinde düzenleme seviyesinde birçok tedbir alınmış olmasına karşın, sektörü karlılık ve verimlilik faktörlerine bakıldığında, sağlıklı bir yapıdan bahsedilemez. Pazardaki 3 işletmeciden ikisinin son 5 yıldır hep zarar ediyor olması ve bu zararın yaklaşık 9 milyar TL civarına ulaşmış olması karşısında radikal önlemler alınması ve bugüne kadar alınan bir çok tedbirin de gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede düzenlemelerin hakim durumdaki işletmeci ve diğer işletmeciler arasında karlılık ve verimlilik açısından oluşan farklar da gözetilerek çözüm niteliği taşıyacak ve sektörün büyümesine katkı sağlayacak şekilde yapılması önem arz etmektedir.

Mobil iletişim sektöründe yapılan hiçbir düzenlemenin pazardaki rekabet ortamına negatif etkisi olmaması, bilakis desteklemesi gereklidir. Pazarda rekabeti destekleyen düzenlemeler neticede tüketici faydasını da beraberinde getirecektir. Yapılacak düzenlemelerde, mevcut pazar koşulları ve işletmeciler arası farklılıkların da dikkate alınması bu anlamda gereklidir.

Ekonomik ve verimli yatırım önceliğinin ön plana çıkıp, araştırma ve geliştirmenin çok ciddi şekilde desteklendiği, gelişime ve yeniliğe açık bu yeni dönemde, "ülkemiz kaynaklarının etkin kullanılması" kamusal bir sorumluluktur. Bu kapsamda, işletmeciler arasında altyapı paylaşımı yapılması, kaynak israfının önlenmesi ve verimli yatırımlarla daha kısa sürede daha çok tüketiciye hizmet ulaştırılması bakımından gereklidir.

Benzer şekilde, mobil iletişim altyapısının ülke genelinde yaygınlaşmasını sağlayarak sektörün ve ülkenin kalkınmasına katkıda bulunacak diğer bir husus kıt ve değerli bir kaynak olan spektrumun verimli bir şekilde kullanımının sağlanmasıdır. Spektrumun en etkin şekilde kullanımı, pazarın gelişimi, yeni nesil teknolojilerin ülkemizdeki yaygınlığının sağlanması ve tüketiciye azami fayda sunulması bakımından gereklidir.

Baz istasyonları kurulumu konusunda ise hem kamuoyunu doğru bilgilendirmek üzere farkındalık yaratılmalı hem de en hızlı herkesin uyacağı ve hizmetin sürekliliğini sağlayabilecek gerekli yasal düzenleme yapılarak mevcut yasal belirsizlik ortamı ortadan kaldırılmalıdır.

MVNO operatörlerinin hizmete başlamasının önündeki çifte hazine payı engelinin bir an önce çözümlenmesi sektörde rekabetin gelişimine katkı sağlayacaktır.

4G olarak adlandırılan ve dünyada 30'dan fazla operatörün testlerini yaptığı "Long Term Evolution" hizmetine ilişkin çalışmaların da başlatılması yerinde olacaktır.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ile operatör firmalar arasında yapılan imtiyaz sözleşmesine göre 3G lisansı alan işletmecilerin 3G yatırımlarının %40'ını ilk yıl 200, ikinci yıl 350, üçüncü yıl 500 Türk Mühendisin çalıştığı Ar-Ge ve Teknik Destek Merkezi olan tedarikçi şirketlerden ve %10'unu Türkiye'de ürün ve sistem geliştirmekte olan KOBİ'lerden yapmaları koşulunun getirilmesi operatörler, BT sektörü ve tüketiciler açısından önemli bir gelişmedir. Bu düzenlemenin sabit işletmeciler de dahil olmak üzere sektörün tüm oyuncularına ve tüketicilere fayda sağlayacak şekilde uygulanması ve amacına ulaşabilmesi için sürecin dikkatle takip edilmesi ve gerekirse yeniden değerlendirilmesi göz ardı edilmemelidir.

Ülkemizde kişisel bilgisayar kullanımının yaygınlaşma hızının artırılması için gerekli önlemlerin bir an önce uygulamaya geçmesi yaşamsal önem arz etmeye devam etmektedir.

Bilişim toplumu ve ekonomisi için gerekli ortamın ve ekonomik büyümenin yaratılması amacıyla elektronik haberleşme hizmetlerine uygulanan mali yükümlülük çeşitliliğinin azaltılması ve uygulanan mali yükümlülüklerin oranlarının ve bedellerinin düşürülmesi şarttır.

Ülkemizde, mobil elektronik haberleşme sektöründe olduğu gibi sabit elektronik haberleşme sektöründe de; bilişim toplumuna geçiş sürecinde ortaya konulan elektronik haberleşme alt yapısının oluşturulması ve yüksek erişim oranlarına ulaşma hedeflerinin yerine getirilmesinin önünde en büyük engel olarak elektronik haberleşme hizmetlerine uygulanan mali yükümlülüklerin ve yetersiz düzenlemelerin bulunduğu görülmektedir.

Söz konusu mali yükümlülükler hem kurgulanma biçimleri bakımından oldukça karmaşık bir vergilendirme sisteminin oluşmasına sebebiyet vermekte hem de yüksek vergi oranlarını içermeleri sebebiyle sektörün büyümesi ve yaygınlığının artmasını engellemektedir. Sabit elektronik haberleşme sektöründe yapılan rekabeti artırıcı düzenlemelerin yetersiz kaldığı, sektördeki hakim operatörün pazar payının halen yüzde 90'ların üzerinde seyrettiği ve bu konudaki yatırımların ve sektör büyümesinin sadece söz konusu işletmecinin plan ve öngörülerine kalması önemli bir dezavantaj olarak görülmektedir.

Ayrıca, elektronik haberleşme hizmeti mahiyetinde olmadığı halde elektronik haberleşme hizmetlerinin sunumu için gerekli olan mal ve hizmetlere de elektronik haberleşme hizmetlerine özgü mali yükümlülükler uygulanmamalıdır.

Söz konusu vergiler Devletin önemli gelir kaynağını oluşturması nedeniyle öncelikle sektörün yeni alanlarda büyümesini sağlayacak ve bu büyüme sayesinde vergi

kayıplarını en aza indirgeyecek bir yaklaşım daha gerçekçi ve öncelik arz etmektedir. Bu nedenle yeni iş alanlarından biri olan ve fakat hali hazırdaki vergi rejimi nedeniyle henüz ticari olarak uygulanabilir olmayan ve sadece çok düşük miktarlarda veri alışverişi ile hizmetin sunulacağı araç-cihaz (Machine to Machine-M2M) uygulamalarında ilk abonelik vergilerinin öncelikli olarak kaldırılması gerekmektedir. Aksi taktirde bu iş alanının geliştiği teknolojiye hızlı yanıt verilememesi halinde ülkemizdeki GSM İşletmecilerinin bu iş alanından gelir elde edemeyeceği yurtdışında SIM Kartların doğrudan cihazlara entegre edilerek ülkemize girişleri yapılması ve böylece gelirin yurtdışı operatörlere kayması beklenmektedir.

Elektronik haberleşme sektöründe daha sade bir vergi yapısına geçilirken maktu vergi uygulamalarının temel vergileme ilkelerine uygun olarak daha adil olduğu düşünülen kullanıma ve gelire bağlı vergilere ağırlık verilecek şekilde yeniden düzenlenmesi uygun olacaktır. Bu bağlamda, sektörde mobil iletişim hizmetlerinden faydalanan kullanıcılardan alınan "**İlk Abonelik Vergilerinin**" kaldırılması, daha adil bir vergilendirme sistemine geçişin önemli bir adımı olacaktır.

Son olarak özellikle mobil internet kullanımının yaygınlaşmasının önünü açmak için ön ödemeli hatlarda kullanıma bağlı olarak mobil internet erişim hizmetlerinden fazladan alınan **özel iletişim vergisi** sorununun yasal düzlemde yapılacak yeni bir düzenleme ile giderilmesi gerekmektedir.

Ayrıca Evrensel Hizmet Fonunun mobil telekomünikasyon firmalarını da içerecek şekilde BT sektörü tarafından etkin bir biçimde kullanımının sağlanması, sektörün gelişimine büyük katkı sağlayacaktır. Evrensel Hizmet Fonu'nun AB ile uyumlu bir şekilde yeniden ele alınması, kullanımda şeffaflık, ihale ile hizmet alımı gibi kavramların hayata geçirilmesi önemlidir.

Ülkemizde bilişim sektörünün gelişiminin önündeki en önemli engellerden birinin vergi yükü olduğu gözetildiğinde; söz konusu **vergilerin indirilmesi** yönünde çalışmaların öncelikli olarak tamamlanması gerekmektedir.

Telekomünikasyon hizmetleri üzerinden alınan vergi düzeyi üzerinden bir indirim uygulamasına gidilmesi veya verginin kaldırılması, ilk aşamada devletin telekomünikasyon sektöründen topladığı vergide düşüşe yol açmakla birlikte, söz konusu indirimin fiyatlara yansıtılması ve müşterilere etkin bir şekilde aktarılması kaydıyla tüketiciler üzerinde olumlu sonuçlar doğuracak, hizmetlere olan talepte ortaya çıkacak artış, İşletmecilerin ve telekomünikasyon gideri yüksek şirketlerin karında artışa sebep olacak, kamunun vergi kazancı artacaktır. BT'nin sosyal etkileri de göz önünde bulundurularak, kamu hizmetlerinin sürdürülebilir ve erişilebilirliği artırılmalıdır. Sosyal medyanın da etkisi ile her gün artan internet kullanıcı sayısının kamu hizmetlerinden yararlanma oranını artıracak çalışmalar hızla hayata geçirilebilir.

Bu çalışmalar kapsamında sadece erişilebilirliğe öncelik veren altyapı çalışmalarına değil, verimliliğe ve faydaya önem veren kullanım kapsamı ve amacını destekleyecek projelerin hayata geçirilmesi desteklenmelidir.

Öte yandan, tüm dünyayı derinden etkileyen “Küresel Mali Kriz” ile ilgili mücadelede, ülkemizde gerçekleştirilecek faaliyetlerin bir “tasarruf politikası” şeklinde reel sektörün dinamizmini etkilememesi için azami dikkat gösterilmelidir. Bilişim Teknolojileri sektörüne olumsuz bir şekilde yansıtacak **alışılmış tasarruf politikaları** uygulanmamalı, e-Dönüşüm Türkiye Projesi’ne muhatap kamu kurum ve kuruluşları başta olmak üzere yıllardır dile getirilen **Bilişimsizlik Maliyeti** tamamen ortadan kaldırılmalıdır.

Kamu hizmetlerinin sunulmasında kullanılan BT yatırımlarının toplam sahip olma maliyeti ve sürdürülebilirlik maliyetleri de dikkatli şekilde incelenmeli ve orta-uzun dönemli öngörüler ile bütünsel olarak değerlendirilmelidir.

BT sektörünün çevrimiçi hizmet üretimine destek verilmesi, genişbant hizmetlerinin ucuzlatılması ve farklı disiplinlerde etkin kullanımının desteklenmesi, BT sektörünün toplumsal faydalarını artıracak önemli unsurlar olarak değerlendirilmektedir.

Kamu’nun haksız rekabeti önleyecek şekilde konumlanması ve düzenleyici kurumları vasıtası ile piyasa denetlemesini ve hazırlıklarını yürütmesi 2012 yılı ile birlikte BT sektörünün önünü açacak kritik faaliyetlerden birisi olacaktır. Bilişim sektöründeki haksı rekabetin önlenmesine yönelik olarak sektör temsilcilerinin ve faydalanıcıların mağduriyetini en aza indirmenin temel unsurlarından birisi “ehliyet” ya da “sertifika” sisteminin kurulmasını sağlamak olmalıdır.

5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkındaki Yasa’nın uygulanmasındaki farklılıklar giderilmelidir. 5651 sayılı yasa kapsamındaki kararların mahkemelerce alınması, değerlendirmelerde **uzman bilirkişilerin** kullanılması sağlanmalıdır.

Bu düşünceden hareketle “Küresel Mali Kriz” ile mücadelenin temel unsurunun; ülkenin gereksinim duyduğu teknoloji politikasının tüm taraflarca uzlaşılarak uygulamaya konulması ve BT yatırımlarının topyekun ve derhal gerçekleştirilmesi ile mümkün olabileceği fikri benimsenmelidir.

Küresel mali krizin ülkemize olan sınırlı etkilerinden azami ölçüde faydalanmak ve dünyadaki mevcut durumu fırsata çevirmek için inovasyona öncelik verilmeli, BT sektörünün yurtdışı pazarlarda etkinliğini artıracak inovatif çalışmalarına destek verecek çeşitli programlar hızla hayata geçirilmelidir.

SON SÖZ

2011 yılı içinde gerçekleşen ve gerçekleşmeyenlere baktığımızda ülke hedefi olarak gördüğümüz “**Bilişim Toplumuna**” ulaşılmasında daha yolumuzun olduğu görülmektedir.

Ülkemizin bilgisayar okur-yazarlığını artırmak için çok hızlı hareket etmek zorunda olduğunu bu yıl da tekrar vurgulamak gerekmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarındaki okuma-yazma seferberliği gibi bir **bilgisayar okur-yazarlığı seferberliği** başlatılarak toplumumuzun büyük kesiminin bu teknolojileri kullanabilir hale getirilmesi “Bilişim Toplumu” yolunda atılacak önemli bir adım olacaktır. Buna paralel olarak atılacak önemli bir diğer adım da, kullanıcılara katma değer sağlayacak yararlı içeriklerin geliştirilmesidir.

Türkiye Bilişim Derneği’nin 2006 yılında yayımladığı Değerlendirme Raporu’nda yer verildiği gibi nitelikli istihdam, KOBİ’lerin rekabet gücünün ve kamu hizmetlerinde şeffaflığın artırılması için katma değerli hizmetler üretebilen bir BT sektörüne sahip olmak büyük önem taşımaktadır. BT sektöründe nitelikli istihdama imkan verebilmek için sertifikasyona özel önem verilmeli ve akredite kuruluşların sertifikaları kabul görecektir bir model benimsenmelidir.

Türkiye’nin 21. Yüzyılda etkin bir dünya gücü olarak var olabilmesi ancak ve ancak kendi teknolojilerini üreterek uluslararası rekabet edebilen bir konumdaki bir bilişim sektörüne sahip olmasıyla mümkündür. Bunun için **Devletimizin Bilişim Sektörünü stratejik sektör olarak tanımlaması** ve ölçülebilir hedeflerini belirlemesi gerekmektedir. Bu hedeflere ulaşmada tüm STK’lar, üniversiteler ve özel sektör bir bütün olarak kenetlenilecek ve devletimize her türlü desteği verecektir.

Bilişim ile Kalkınma ve 2023 Hedeflerine ulaşmak için aşağıda ayrıntısı verilen Eylem Planı Önerisi uygulamaya alınmalıdır.

- Ulusal Yazılım Türkiye’nin öncelikli ve stratejik sektörü ilan edilip yazılım üretimi ve ihracatının önünü açacak **Ulusal Yazılım Politikaları ve Stratejileri, Özel Sektörle birlikte acilen belirlenmelidir.**
- Başbakanlığa bağlı, STK’ların temsilcilerinin de katılımıyla, en az müsteşarlık seviyesinde, bir birim kurulmalı ve BTK ve Ulaştırma Bakanlığı ile birlikte **sektörün tek muhatabı** olmalıdır.
- Dünyada bilişim sektöründe öne çıkmış bütün ülkelerin modelleri de dikkate alınarak **Türkiye’ye özel ulusal yazılım modeli** her kesimden yetkililerin katılımıyla oluşturulacak geniş bir “**ortak akıl platformu**” ‘nda tartışılarak tasarlanmalıdır.

- Makro stratejik hedefler belirlenmeli, bu hedeflere yönelik belirlenen model çerçevesinde kısa-orta-uzun vadeli planlama yapılmalı, uygulama izlenmeli, kamu ve özel sektör koordinasyonu gerçekleştirilmelidir.
- Bu planlara göre sektör yeniden değerlendirilmeli, **sektörün bir envanteri çıkarılmalı**, yetkinliklerin ve güçlü-zayıf yanlar belirlenmeli, ölçek ekonomisinden daha fazla yararlanmak için organik ya da işlevsel konsolidasyonlara ya da kümelenmelere gidilmeli, değişim yönetimi ile tespit edilecek stratejileri ve planları şartlara göre güncellemeli ve bu stratejiler ivedilikle uygulamaya konulmalıdır.
- Belirlenen hedeflere ve modele göre **nitelikli işgücü gereksinimi tespit edilmeli**, bu hedeflere yönelik eğitim verilmesi konusunda üniversitelerden, özel dershanelerden doktora eğitimlerine kadar bütün bilişim eğitim sistemi yeniden düzenlenmelidir. Bugün için bilişim sektörüne her yıl, 6.000'i bilgisayar mühendisi olmak üzere, 15.000 yeni mezun katılmaktadır. Bu sayı 20.000'i nitelikli ara elemanı olmak üzere kademeli olarak 40.000 kişiye çıkarılmalıdır.
- Eğitim ve öğretim araçlarındaki büyük değişime uygun şekilde eğitim politikaları ve yöntemleri yenilenmeli, öğretmenlerin ve velilerin BT kullanımına yatkınlığı hızla artırılmalıdır.
- Sektöre yapılacak devlet desteklerinin bu plana göre düzenlenmesi ve bu planın dış şartlara karşı dayanıklı olması sağlanmalıdır. **Yazılım projeleri destekleme kriterleri yeniden düzenlenmeli**, inovasyona öncelik verecek iş modelleri benimsenerek destek tutarlarının ödenme sürelerinin kısaltılması gerekmektedir.
- Mobil telekomünikasyon sektöründe yapılacak düzenlemelerde işletmeciler arası farklılıklar gözetilmelidir.
- Spektrumun etkin kullanımı ve altyapı paylaşımının etkin bir şekilde uygulanabilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır.
- Kaliteli ve kesintisiz mobil iletişim hizmeti sunulabilmesi için gerekli olan altyapı yatırımlarının sürdürülebilmesi için baz istasyonlarının kurulumuna ilişkin yasal boşluğun ivedilikle doldurulması ve bu konudaki olumsuz kamuoyu algısının değiştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ile oluşturulan AR-GE Fonu'na ilişkin ikincil düzenlemelerin tamamlanmalı, inovasyon ve girişimcilik de destek kapsamına alınmalıdır.
- Ulaştırma Bakanlığın bünyesinde kurulan "Evrensel Hizmet Fonu"nun **yazılım sektörünün gelişmesi için kullanılmasını sağlayacak idari yapılar acilen oluşturulmalıdır**.

- Sadece bilişim sektörüne yatırım yapılarak sektör canlandırılmaz. **Sektörü canlandıracak en önemli faktör** bilişim sektörü dışındaki diğer sektörlerde ve kamuda bilişim kullanım bilincinin yaratılması, bilişim ile üretkenliklerinin kesinlikle artacağına inanarak üretimlerinde, verdikleri servislerde iş yapış şekillerinde bilişim teknolojilerini her zaman daha fazla kullanma alışkanlığını edinmeleri, kısaca **bilişim sektörüne olan talebin yaratılmasıdır**.
- Kamu mal ve hizmet alımlarında, **yerli üretimlere öncelik verilmeli** ve bunun için de aynı konuda ihaleye başvuranlardan yerli üreticiler lehine %15 oranında fiyat avantajı sağlama planı KİK kanununda da yazıldığı gibi cesaretle uygulanmalıdır.
- Orijinal yazılım üreten **şirketlere buldukları yerden bağımsız olarak** her türlü **vergi istisnası sağlanmalı** bunun karşılığında da istihdam yaratılması beklenmelidir.
- Orijinal yerli yazılımın faturalarında KDV oranı %8 olmalı, yazılım ürünlerinin tüm sektör işletmelerinde demirbaş yerine tüketim malzemesi kapsamına alınarak tümünün masrafa atılması sağlanmalıdır.
- Yazılım ve yazılıma dayalı ihracata **nakdi teşvik** sistemi getirilmelidir.
- **Eximbank**'ın döviz kazandıran mal ihracatına sağladığı **sigorta sistemi** uygulaması yazılım ihracatına da uygulanmalıdır.
- **Bilişim İhracatçı Birliği** kurulmalıdır.
- Yurtdışından alınan patentlere ilişkin maliyetler teşvik kapsamına alınmalıdır. **Patent** destekleri sadece ulusal patent başvurularını kapsamaktadır. İhraç yapan firmaların rekabet gücünü ve gelirlerini artırmak için yurtdışı patent alımları önemlidir ancak birçok ülkede patent alınmasının maliyetleri yüksektir.
- **Ar-Ge destekleri** kapsamında Avrupa Birliği'nin uyguladığı şekilde kira, bina ve teçhizatın amortismanı, su, gaz, elektrik, bakım, sigorta, ofis ekipmanları, iletişim masrafları, posta ücreti gibi altyapı ve operasyon masrafları, idari ve finansal yönetim, insan kaynakları, eğitim, dokümantasyon, hukuki danışmanlık gibi yatay hizmetlerle bağlantılı masraflar proje maliyetlerine dahil edilerek desteklenmelidir.
- Ar-Ge destekleri sonucunda ortaya çıkarılan ürün ve hizmetlerin pazarlama desteğine önem verilmeli, bu destek aynı zamanda yurtdışı pazarları da kapsayacak genişlikte olmalıdır.
- **Girişim Sermayesi** Sisteminin yaygınlaşması desteklenmelidir.
- Yurt dışında ortak kullanılacak **devlet proje ofisleri** açılmalı, ihracatçıya her türlü lojistik, ilişki yönetimi ve teknik destek verilmelidir.

- AB ve yabancı düzenleme ve uygulamalarının göz önünde bulundurulması ve Türk firmalarının yurtdışında yerleşik şirketlerle eşit yükümlülüklerle sahip olacağı düzenlemelerin öngörülmesidir.
- Mobil genişbant iletişim hizmetlerinden faydalanan kullanıcılardan alınan **“İlk Abonelik Vergileri” kaldırılmalıdır.**
- Sabit elektronik haberleşme sektöründe(sabit telefon ve genişbant internet) rekabetin tesisi için gerekli düzenlemelerin yapılması bu düzenlemeler yapıldıktan sonra uygulamaların çok yakından takip edilmesi tüketici faydasının artırılması açısından gerekli görülmelidir.
- **Genişbant hizmetlerinin** yaygınlaşması için yapılması gereken yatırımın geri dönüşümü uzun dönemli olacağından ve maliyetleri karşılayacak seviyede olmadığından **kamu ve özel sektör işbirliği** desteklenmeli, ekonomik büyüme ve kalkınmaya olan etkisi itibarı ile genişbant altyapılarının ulusal bir plan kapsamında bütüncül olarak ele alınması önem arz etmektedir.
- **Her Eve Fiber Kablo** tesisi ile genişbant internet pazarına ve telekomünikasyon alanına ivme kazandırılması için bu konuda adım atılmadan ve karar alınmadan önce, konu kamuoyuna açık bir şekilde etraflıca tartışılmalı, toplumun tüm katmanlarını temsil eden siyasi partilerin, sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak toplumsal mutabakat sağlanmalıdır.

Kaynaklar:

[1] İlk 500 Bilişim Şirketi 2010, İnterpromedya

[2] BTK Üç Aylık Pazar Verileri Raporu, 2011-2. Çeyrek.

[3] T.C. Kalkınma Bakanlığı (DPT) Bilgi Toplumu İstatistikleri - 2011